

ADVANTAGES OF E-INVOICING

PREDNOSTI IZDAVANJA RAČUNA U ELEKTRONIČKOM OBLIKU

VIDOVIC, Jelena

Abstract: *Advantages of issuing invoices in e-form are reflected not only in cost savings related to the issuing and postage of paper invoices but also in improvement of collections. Promoters of issuing invoices in electronic form are primarily state institutions and large companies. E-invoicing is supported also by SEPA – Single Euro Payments Area in EU. There are many obstacles in realization of this goal by 2020 until it should be implemented. First of all there are technological barriers while the obstacles related to unequal treatment of e-invoices due to different VAT regulations are removed under EU Directive from 2013.*

Key words: *e-invoice, European Union, SEPA*

Sažetak: *Prednosti izdavanja računa u e-obliku ne očituju se samo u uštedama vezanim uz izdavanje i pošiljanje papirnog računa već u ubrzavanju same naplate. Promotri izdavanja računa u elektroničkom obliku su prije svega državne institucije i velika poduzeća. Izdavanje računa promiče i SEPA- jedinstveno područje platnog prometa za Euro u EU. Brojne su zapreke u realizaciji ovog cilja do 2020. godine do kada ga EU planira provesti. Prije svega tu su tehnološke zapreke dok su zapreke vezane za nejednako uređenje e-računa različitim propisima o PDV-u uklonjene Direktivom EU iz 2013. godine.*

Ključne riječi: *e-račun, EU, SEPA*

Author's data: Jelena, Vidović, dr.sc., Odjel za stručne studije Sveučilišta u Splitu, Kopilica 5, Split, jvidovic@oss.unist.hr

1. Uvod

U svojoj Strategiji Europska unija je zacrtala da do 2020. godine izdavanje računa u elektroničkom obliku postane dominantna metoda izdavanja računa. Glavne koristi koje proizlaze iz primjene e-računa jesu uštede od 240 milijuna EUR-a koje se procjenjuju u okviru od 6 godina. Usporedno, sve zemlje G20 razmatraju primjenu e-računa. Ključni pokretač primjene e-računa u Latinskoj Americi i SAD-u je štednja u javnom sektoru. Za ostale zemlje je pokretač suzbijanje sive ekonomije pri čemu su strogi vladini programi kontrole e-računa dizajnirani da se poveća naplata poreza. Primjenom e-računa u javnom sektoru se postiže učinkovitost u segmentu plaćanja jer se postiže plaćanje računa dobavljačima na vrijeme ali je moguće i ponuditi popuste za prijevremeno plaćanje. U Velikoj Britaniji vlada plaćanjem dobavljačima u javnom sektoru na vrijeme ili ranije poboljšava njihovu likvidnost i time potiče rast malih i srednjih poduzeća.

Rad se sastoji od sedam dijelova. U drugom dijelu rada se definira pojam e-računa, u trećem dijelu rada se ističu prednosti primjene e-računa. Mjesto e-računa u platnom sustavu EU se razmatra u četvrtom dijelu rada, dok se status e –računa s aspekta poreznih propisa u EU i Hrvatskoj donosi u petom i šestom dijelu rada. U posljednjem dijelu rada se iznose glavni zaključci.

2. Pojam e-računa

Kako bi se račun smatrao računom u elektroničkom obliku treba biti izdan, ali i zaprimljen u bilo kojem elektroničkom formatu (kao što je to elektronička pošta s PDF dokumentom u prilogu). Računi u elektroničkom obliku mogu biti poslani i primljeni u jednom formatu, a zatim se konvertirati u neki drugi format. Važno je pritom da se sadržaj računa ne može promijeniti. Računi izrađeni na papiru, skenirani, poslani i zaprimljeni elektroničkom poštom mogu se smatrati računima u elektroničkom obliku ako udovoljavaju i uvjetima da su čitljivi, cjeloviti i imaju vjerodostojno podrijetlo.

Razlikuju se dva glavna oblika e-računa:

- Račun u nestrukturiranoj formi (Text, PDF, JPEG, TIFF, HTML ili e-mail dokument). Ova vrsta računa je izrađena automatski ili ručno, a umjesto njegovog tiskanja ili slanja u omotnici on je izrađen u obliku elektroničkog dokumenta. Tradicionalni račun u papirnatom obliku može postati elektronički račun skeniranjem pri čemu on postaje elektronički dokument.
- Račun u strukturiranoj formi – (npr. EDIFACT ili XML). Ova vrsta ima poznatu strukturu, oblik i sadržaj. Kod računa u papirnatom obliku primatelj ne mora biti upoznat s oblikom računa, dok kod poruke koja sadrži strukturirani račun, oblik računa je unaprijed poznat objema stranama.[1]

Računi u strukturiranoj formi predstavljaju e-račun u pravom smislu te riječi jer omogućuju potpunu automatizaciju procesa te se njegovom primjenom postiže maksimalna efikasnost u smislu pouzdanosti, brzine obrade i smanjenja troškova poslovanja. Prednosti elektroničkog izdavanja računa najveće su kada su izrada,

slanje, prijenos i primitak te obrada računa u cijelosti automatizirani. *Direktiva o elektroničkom izdavanju računa u javnoj nabavi* zbog toga samo strojno čitljive račune, koje primatelj može obraditi automatski i digitalno, smatra usklađenim s europskom normom o elektroničkom izdavanju računa što se ne odnosi na datoteke u obliku slike. [2]

Da bi uopće bilo moguće kupcima slati račune u elektroničkom obliku, potrebno je imati suglasnost primatelja da prima račune u e-obliku. Direktiva koja uređuje primjenu računa u javnoj nabavi bi trebala obvezati javne naručitelje da prihvate i obrade elektroničke račune ali ne bi trebala dovoditi u pitanje pravo pošiljatelja računa na izbor između izdavanja računa u elektroničkom ili papirnatom obliku.

3. Prednosti e-računa

Za razliku od računa u papirnatom obliku e-računi sadrže sve podatke u digitalnom obliku. Izdavanje računa u e-obliku nudi brojne prednosti u odnosu na račune u papirnatom obliku; smanjuje kašnjenje u plaćanjima, manje je grešaka, manji su troškovi tiskanja i poštarine i što je najvažnije omogućavaju u potpunosti zaokruženu obradu. Glavna razlikovna osobina e-računa je potencijal za automatizacijom, posebno ako je račun poslan u strukturiranom obliku: e-računi mogu biti generirani i preneseni automatski i direktno od financijskog sustava izdavatelja do sustava primatelja. Većina ekonomskih koristi zbog toga ne proizlazi iz ušteda u troškovima tiskanja i poštarine već točnije iz automatizacije cijelog procesa i integracije procesa od narudžbe preko fakturiranja do plaćanja između trgovaca.

Prednosti e-računa se očituju i u upravljanju gotovinom. Primjenom e-računa se zblizavaju procesi fizičkog izdavanja robe i proces izdavanja računa. Time se skraćuje vrijeme naplate potraživanja od kupaca ali i omogućava poduzećima da iskoriste popuste dobavljača jer će upotreba e-računa omogućiti brže plaćanje, a samim time se izbjegavaju zatezne kamate.

4. E-račun i SEPA

Račun predstavlja samo jedan korak u cjelokupnom financijskom lancu od kupnje do plaćanja. S obzirom na blisku vezu između računa i plaćanja, važno je smjestiti izdavanje e-račun u širi kontekst integriranog tržišta elektronskih plaćanja. Stvaranje jedinstvenog integriranog područja plaćanja u Eurima (Single Euro Payments Area - SEPA) olakšava povezivanje fakturiranja i procesa plaćanja.

Projekt SEPA i e-račun su različiti ali obostrano korisni. SEPA ima za cilj direktnu obradu platnih transakcija od izdavatelja do platitelja što eliminira potrebu za ručnom intervencijom čime se stvaraju znatne ekonomske koristi.

5. Direktive u odnosu na e-račun

Od 1. siječnja 2013. godine primjenjuje se *Direktiva o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost u vezi s pravilima o izdavanju računa* prema kojoj sve članice EU moraju dati isti pravni status elektroničkim računima kao i računima na papiru

[3]. Namjera EU je stvoriti okruženje gdje je omogućeno poduzećima neovisno o njihovoj veličini izdavati e-račune u poslovima s trgovačkim partnerima kako na nacionalnoj razini tako i unutar EU. Direktiva promovira učinkovitu prekograničnu izradu, provjeru valjanosti, prijenos, prihvaćanje, pohranu i dohvat računa.

Države članice od početka 2013. godine ne mogu više pojedinačno nametati uvjete za izdavanje elektroničkih računa. Umjesto toga pojedino poduzeće samo odlučuje, a jedini uvjet koji se nameće jest da kupac mora pristati na primitak elektroničkog računa. U tom smislu račun na papiru i elektronički račun se tretiraju jednako, a to se odnosi i na postupanje poreznih tijela s ovim računima.

Uvodi se pojam poslovne kontrole u stvaranju pouzdanog revizijskog traga između računara i dobavljača kako bi se osigurala autentičnost podrijetla, cjelovitost sadržaja i čitljivost za sve račune neovisno o tome da li su računi izdani na papiru ili elektronički. Pojam poslovne kontrole je širok pojam za koji su odgovorni menadžeri, osoblje i vlasnici a osmišljen je kako bi pružio jamstvo za pouzdano financijsko izvještavanje i usklađenost s odgovarajućim zakonima i pravilnicima.

Osim poslovnih kontrola, napredni elektronički potpisi koji se temelje na kvalificiranom certifikatu ili elektronička razmjena podataka (electronic data interchange - EDI) su primjeri kako autentičnost podrijetla i cjelovitost sadržaja elektroničkih računa može biti osigurana kroz specifične tehnologije. No, dok su pravila i postupci oko digitalnih potpisa i EDI-a jasni, poslovnim kontrolama nedostaje sigurnost. Kao primjer, mnogo je rasprava oko slanja e-računa (PDF) putem e-maila kao podudaran proces poslovne kontrole, ali kako su točno autentičnost i integritet postignuti nije jasno.

"Vjerodostojnost podrijetla" znači osiguranje identiteta dobavljača ili izdavatelja računa i "integritet sadržaja" znači da je sadržaj računa nije mijenjan. Osim putem neke vrste poslovne kontrole, Europska komisija daje dva primjera tehnologija koje osiguravaju autentičnost podrijetla i cjelovitosti sadržaja elektroničkog računa:

- napredni elektronički potpis na temelju kvalificiranog certifikata i izrađen na temelju korištenja naprave za sigurnu izradu potpisa,
- elektronička razmjena podataka (EDI) gdje sporazum koji se odnosi na razmjenu omogućuje korištenje postupaka koji jamče autentičnost podrijetla i cjelovitost podataka.

Međutim, budući da postoje druge tehnologije, od poreznih obveznika se ne traži da koriste ijednu posebnu tehnologiju za elektroničko izdavanje računa [4].

6. E-račun u Hrvatskoj

Izdavanje računa u Hrvatskoj je uređeno *Zakonom o PDV-u* [5] i *Pravilnikom o PDV-u* [6] pri čemu izdavatelj e-računa mora osigurati:

- vjerodostojnost podrijetla,
- cjelovitost sadržaja i
- čitljivost računa.

Osiguranje vjerodostojnosti podrijetla i cjelovitosti sadržaja može se ostvariti na primjer s pomoću naprednog elektroničkog potpisa ili elektroničke razmjene

podataka (EDI) ili bilo koje metode poslovne kontrole koja omogućuje povezivanje računa s isporukama dobara i usluga.

Čitljivost računa znači da je račun takav da mu se može pristupiti na računalu, otvoriti ga odgovarajućim programom i pročitati. Račun mora biti izrađen tako da su svi podaci na računu jasno čitljivi, na papiru ili na ekranu.

Vjerodostojnost podrijetla znači osiguranje identiteta isporučitelja ili izdavatelja računa. Isporučitelj mora moći potvrditi da je stvarno izdao račune ili da su oni izdani u njegovo ime, a porezni obveznik koji prima isporuku mora potvrditi da je primljeni račun od isporučitelja ili izdavatelja.

Cjelovitost sadržaja znači da sadržaj utvrđen računom nije izmijenjen. Ako sadržaj računa nije izmijenjen, format sadržaja može se konvertirati u druge oblike.

7. Zaključak

Direktivom koja je stupila na snagu 2013. godine su uklonjene prepreke izdavanju računa u e-obliku za potrebe PDV-a te su izjednačeni s računima u papirnatom obliku. E-račun osim uštede na troškovima tiskanja i slanja računa omogućuje i uštede u upravljanju gotovinom u smislu brže naplate računa i ostvarivanja popusta za prijevremeno plaćanje. Javni sektor je taj koji posebno promiče izdavanje e-računa. Direktiva EU iz 2014. godine uređuje da javni naručitelji u okviru EU zaprimaju račune u elektroničkom obliku. Ovom Direktivom promiče se primjena elektroničkog izdavanja računa u javnoj nabavi, pritom omogućujući državama članicama, javnim naručiteljima, naručiteljima i gospodarskim subjektima ostvarivanje značajnih prednosti u pogledu ušteda, utjecaja na okoliš i smanjenja administrativnog opterećenja. E-račun je od posebne važnosti za unapređenje jedinstvenog područja platnog prometa u eurima (SEPA) gdje bi široka primjena e-računa omogućila automatizaciju procesa plaćanja računa bez potrebe za njihovom ručnom manipulacijom.

8. Literatura

- [1] E-invoicing 2010 European marketguide EBA andInnopay, <http://www.europeanpaymentscouncil.eu/index.cfm/knowledge-bank/other-sepa-information/e-invoicing-2010-european-market-guide/e-invoicing-2010-european-market-guidepdf/>. *Pristup*:2016-04-25
- [2] Direktiva 2014/55/EU o elektroničkom izdavanju računa u javnoj nabavi.
- [3] DIREKTIVA VIJEĆA 2010/45/EU od 13. srpnja 2010.o izmjeni Direktive 2006/112/EZ o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost u vezi s pravilima o izdavanju računa
- [4] Direktiva 2006/112/EZ o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost u vezi s pravilima o izdavanju računa.
- [5] Zakon o porezu na dodanu vrijednost NN 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14
- [6] Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost, NN, 79/13, 85/13-ispravak, 160/13, 35/14, 157/14, 130/15)

Photo 066. Necklace / Ogrlica